

Natuurmonumenten

Teo Wams

100 jaar later

Bij het lezen van de biografie van Thijssse (2005) blijkt dat veel van zijn idealen ook nu nog zeer actueel zijn. Zijn visie op het grote belang van natuur voor het welzijn van de mens delen velen gelukkig nog steeds, ook al zeggen we het iets minder geprononceerd. Met zijn lang gekoesterde ideaal van een aaneengesloten beschermd natuurgebied van Cadzand tot Rottum zijn we het ook graag eens.

De idealen van Thijssse leven ook nog steeds bij Natuurmonumenten. De bijdragen in dit themanummer zijn daar een goede illustratie van. Het is goed dat juist in De Levende Natuur, lange tijd het tijdschrift van Thijssse, daarover bericht wordt.

Ten opzichte van de tijd van Thijssse is het maatschappelijk draagvlak voor natuurbescherming in Nederland veel groter geworden. Het areaal aan beschermde natuur is tevens heel sterk toegenomen. De biodiversiteit is echter tegelijkertijd heel sterk afgenomen. Thijssse zou in deze tijd bij zijn wandelingen met schoolkinderen veel minder soorten planten en dieren en hun eigenaardigheden kunnen laten zien.

De rol van de nationale overheid in de bescherming van natuur is in de loop van de afgelopen eeuw eveneens heel sterk toegenomen. Natuurlijk was het vooral de overheid die ontginningen aanstuurde, en later bijv. ruilverkavelingen mogelijk maakte, maar sinds 1942 worden tevens aankopen van natuurgebieden gesubsidieerd en vanaf 1975 gaf de Relatienota aan dat er ook op het boerenland natuur is die het beschermen waard is.

De laatste 15 jaar is de bemoeienis van de overheid met het natuurbeheer en natuurbeleid in een stroomversnelling gekomen. Het Natuurbeleidsplan met de Ecologische Hoofdstructuur uit 1990 vormt een mijlpaal, terwijl internationaal Vogel- en Habitatrichtlijn van groot belang zijn en ongetwijfeld zelfs nog aan betekenis zullen winnen. Gezien natuur geen grenzen kent, met trekvogels als bekendste voorbeeld, is dat ook logisch. De angst dat Nederland 'op slot' gaat door internationale verdragen berust op onterechte vrees. Wel is het zo dat internationale regels een bodem leggen in de natuurbescherming. Gezien natuur in het politieke debat toch nog te vaak een onderliggende waarde blijkt te zijn is dat een geruststellend idee.

De laatste paar jaar zien we de discussie over de natuurbescherming in Nederland weer een nieuwe verdieping krijgen.

Zo is er intensievere discussie ontstaan over de gewenste kwaliteit van de natuur in Nederland en vooral hoe we die dienen te monitoren en te waarborgen. Dat vergt goede spelregels en vooral een goede organisatie. Dat klinkt eenvoudig, maar is het zeker niet. Het is van eminent belang voor het natuurbehoud om die discussie voortvarend tot een goed einde te brengen. Natuurmonumenten speelt graag een rol in die discussie.

In de tweede plaats is de discussie over de medeverantwoordelijkheid van particulieren en agrariërs voor het natuurbehoud in een stroomversnelling gekomen. Thijssse zou het zeer toegejuicht hebben dat iedereen een nadrukkelijker rol krijgt. Immers, een goede

natuur kun je alleen verkrijgen en behouden als iedereen daaraan bijdraagt. Natuurlijk zal iedereen het daar mee eens zijn, ook Natuurmonumenten. Voorwaarde is wel dat het gebeurt op basis van een heldere taakverdeling waarbij de ambities voor het natuurbehoud en een kosteneffectieve inzet van middelen verzekerd zijn.

De komende eeuw staat ons land nog voor grote problemen. Uiteindelijk zal duurzaamheid het belangrijkste credo (moeten) worden. Duurzaamheid van de landbouw maar bijv. ook van onze omgang met energie is tevens van groot belang voor het behoud van de natuur in ons land. Tegen de tijd dat deze duurzaamheid gerealiseerd is zal behoud van de kwaliteit van de dan nog aanwezige natuur beter gegarandeerd zijn. Tot die tijd echter is de politiek in ons land ongetwijfeld nog onderhevig aan hevige turbulentie en vaak ook aan dominantie van niet duurzame economische belangen. Het is niet moeilijk belangrijke onderwerpen van discussie voor de komende decennia te voorspellen: ruimtelijke ordening in een steeds voller land, energieprijzen, moeilijke economie, milieukwaliteit, opvang van gevolgen van klimaatverandering. Het zijn allemaal aspecten die grote invloed kunnen hebben op het natuurbeheer in ons land. Zeker op die plaatsen waar dat een ondergeschikte doelstelling is. Natuurmonumenten zal zich zeker mengen in die discussies, zoals zij zich nu ook al intensief bezig houdt met bijv. ruimtelijke ordening.

Natuurmonumenten is in de afgelopen eeuw vaak verweten dat zij te veel gericht was op aankopen, op het steeds meer grond in beheer willen nemen. Maar gedurende de afgelopen eeuw is aankoop het enige duurzame middel gebleken om definitief te kiezen voor natuurbehoud, ongeacht economische ontwikkelingen. Ook de komende tijd blijft dat zeker gelden. Alleen dankzij aankoop door een natuurbeschermingsorganisatie gaan nieuwe snelwegen langs natuurgebieden en niet er door heen. Alle andere natuur is niet voor eeuwig veilig. In die zin is er sinds de aankoop van het Naardermeer niet veel veranderd. Thijssse heeft dat goed gezien.

Drs. T.J. Wams

Vereniging Natuurmonumenten
Directeur Terreinbeheer